

VIVERE!
VINCERE!
CREATE!

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ

ПРАКТИКУМ
для здобувачів вищої освіти
ОС «Бакалавр»
спеціальності 029
«Інформаційна, бібліотечна
та архівна справа»

Київ 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ

ПРАКТИКУМ
для здобувачів вищої освіти
ОС «Бакалавр»
спеціальності 029
«Інформаційна, бібліотечна
та архівна справа»

Київ 2021

УДК 35:004.738.5 (076)
Е 502

Укладач Л. П. Халецька – канд. іст. наук, доц.

Рецензент О. А. Юрченко – канд. іст. наук, доц.,
доцент кафедри історії та документознавства
факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
(Національний авіаційний університет)

*Затверджено науково-методично-редакційною радою
Національного авіаційного університету
(протокол № 4/21 від 14.05. 2021 р.).*

Електронне урядування: практикум / уклад. Л. П. Халецька. –
Е 502 К. : НАУ, 2021. – 44 с.

Практикум укладений відповідно до робочої програми з дисципліни «Електронне урядування». Містить плани, теоретичні відомості, методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань, завдання до практичних занять, зразки тестових завдань і понятійний апарат з дисципліни «Електронне урядування».

Для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Електронне урядування» є однією з базових навчальних дисциплін, які вивчаються в плані загально-професійної підготовки фахівців спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», теоретичною та практичною основою сукупності знань і вмінь, що формують профіль фахівця в галузі документознавства та інформаційної діяльності.

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у розкритті особливостей становлення, впровадження, функціонування та перспектив розвитку електронного урядування в Україні та світі; формуванні у здобувачів вищої освіти комплексу професійної компетентності стосовно системи електронного урядування з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності діяльності державних органів влади, органів місцевого самоврядування, державних інформаційних установ. Вивчаючи дисципліну, здобувач вищої освіти повинен засвоїти зміст усіх розділів програми; ознайомитися з відповідною літературою; з'ясувати концептуальні засади та зміст державної політики з розвитку електронного урядування та електронної демократії; ознайомитися з упровадженням електронного урядування в Україні та світі; розуміти інформаційно-технологічну інфраструктуру електронного урядування, уміти знайти інтернет-представництва органів державної влади, аналізувати та використовувати розміщену на офіційних вебсайтах інформацію; знати структуру та механізм надання електронних послуг; продемонструвати отримані знання на практичних заняттях, при виконанні письмових завдань і модульної контрольної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти наступними професійними компетент-

ностями: будувати професійну діяльність у державних органах влади, органах місцевого самоврядування, інформаційних установах тощо на основі знання нормативно-правових та організаційних засад розвитку електронного урядування, його принципів, моделей, інформаційно-технологічної форми організації комунікації в електронному уряді; вміти аналізувати та оцінювати стан електронного урядування, стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів; застосовувати комунікаційні та інформаційні технології в процесі підготовки, прийняття і впровадження управлінських рішень.

Програма навчальної дисципліни «Електронне урядування» передбачає прослуховування здобувачами вищої освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» курсу лекцій в обсязі 15 годин і проведення практичних занять обсягом 15 годин для здобувачів вищої освіти денної форми навчання та 6 годин і 6 годин відповідно – для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання. Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля: «**Концептуальні засади та впровадження електронного урядування**».

Вивчення модуля завершується написанням модульної контрольної роботи, яка оцінюється відповідно до робочої програми з дисципліни «Електронне урядування».

Модуль 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Практичне заняття 1.1

ВСТУП ДО КУРСУ.

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План

1. Проблеми ефективності державного управління. Зв'язок між інформатизацією та е-урядуванням.
2. Співвідношення понять «електронне управління», «електронний уряд», «електронне урядування», «електронна демократія».
3. Моделі е-урядування.
4. Е-урядування в країнах світу – порівняльний аналіз:
 - електронне урядування в країнах ЄС;
 - електронне урядування в США, Канаді, Великобританії;
 - електронне урядування в Сінгапурі, Південній Кореї;
 - електронне урядування в пострадянських державах.
5. Головні умови успішного впровадження е-урядування.

Основні поняття: інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), інформаційне суспільство, електронне управління (е-управління), електронний уряд (е-уряд), електронне урядування (е-урядування), електронна демократія (е-демократія), інформаційна система, інформаційні мережі; моделі е-урядування (регіональні: англо-американська, континентально-європейська, азійська; G2G, G2B, G2C).

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

Розглядаючи **перше питання**, зверніть увагу на різноманітність підходів дослідників стосовно визначення критеріїв ефективності державного управління. Потреба зміни концепції діючої в Україні

системи публічного управління та адміністрування пов'язана з необхідністю її адаптації до сучасних умов глобалізації, розвитку громадянського та інформаційного суспільства, сервісної та «сильної» держави. Цим зумовлене застосування сучасних ІКТ в е-урядуванні як новій формі організації публічного управління та адміністрування, що забезпечить якісно новий рівень відкритої взаємодії держави та суспільства, надання повного комплексу публічних послуг для всіх категорій громадян та суб'єктів господарювання. Акценти уваги на відкритості влади як на одному з головних критеріїв ефективності державного управління. Поясніть, яким чином може бути забезпечена відкритість влади. Розкрийте взаємозв'язок між ефективністю державного управління та рівнем інформатизації органів влади.

Дайте визначення поняттям «інформатизація», «інформатизація органів державної влади». Визначте мету, завдання, зміст інформатизації органів влади, ґрунтуючись на відповідних нормативно-правових актах. Проаналізуйте здобутки та проблеми інформатизації в Україні.

У **другому питанні** розкрийте зміст та співвідношення понять «електронне управління», «електронний уряд», «електронне урядування», «електронна демократія». Пам'ятайте, що існує кілька підходів систематизації визначення поняття «е-урядування»: одна з базових технологій інформаційного суспільства; останній етап впровадження ІКТ в публічне управління («комп'ютеризація-інформатизація – е-урядування»); теорія, ідеологія, концепція, система публічного управління, яка спрямована на забезпечення підвищення відкритості, прозорості ефективності діяльності публічних органів влади, надання ними якісних та своєчасних публічних послуг громадянам та бізнесу на основі застосування ІКТ. Розгляньте співвідношення цих понять у контексті етапів створення е-урядування в більшості країн, надавши характеристику сутності понять, змісту заходів, результатам їх впровадження.

Окрему увагу зверніть на співвідношення понять «е-урядування» та «е-демократія»: яке з них є ширшим та включає до свого змісту інше. Обґрунтуйте свою відповідь, спираючись на аналіз джерел та літератури.

Відповідаючи на **третє питання**, охарактеризуйте моделі е-урядування: регіональні (англо-американська, континентально-євро-

пейська, азійська); на основі зв'язків між основними суб'єктами електронного урядування (G2G, G2B, G2C та похідні від них). Результати розгляду моделей подайте у формі таблиці, схеми або іншого обраного вами способу візуалізації інформації.

Висвітлюючи **четверте питання**, здійсніть порівняльний аналіз системи е-урядування в двох країнах, які належать до різних моделей (наприклад, порівняти моделі е-урядування в США і Франції; у Великобританії й Італії; Канаді та Німеччині; Польщі та Сингапурі тощо). При цьому необхідно виділити параметри, за якими Ви робите порівняння (наприклад, головні засади, етапи впровадження, принципи електронної демократії, якості та доступності до державних послуг, захист даних, захищеність приватності тощо), визначити спільні риси і особливості.

Розкриваючи **п'яте питання**, на основі опанованого теоретичного матеріалу та знайомства з закордонним досвідом упровадження е-урядування визначте головні умови успішного впровадження електронного урядування.

Питання для обговорення

1. Визначте та охарактеризуйте критерії ефективності державного управління. У чому полягає взаємозв'язок між інформатизацією та е-урядуванням?
2. Охарактеризуйте співвідношення понять «електронне управління», «електронний уряд», «електронне урядування», «електронна демократія».
3. З'ясуйте особливості різних моделей е-урядування.
4. Якими є головні умови впровадження е-урядування?

Література: [1]; [47]; [51]; [53–56].

Практичне заняття 1.2

ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

План

1. Світова практика нормативного регулювання е-урядування.
2. Організаційно-правове забезпечення е-урядування в Україні.

3. Загальнодержавні та регіональні проекти з е-урядування в Україні.

4. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світовий інформаційний простір.

Основні поняття: концепція, стратегія, програма, e-Government Development Index, United Nations e-Government Readiness Index, Information Society Index, відкриті дані, електронні послуги (е-послуги), електронна взаємодія (е-взаємодія), інтероперабельність, електронна ідентифікація (е-ідентифікація), «розумне місто» («Smart city»), «електронне місто», «електронний регіон».

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

Розгляд **першого питання** передбачає знайомство з світовою практикою нормативного регулювання е-урядування. Зокрема, вивчіть зміст «Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи з питань е-урядування» (2004). Проаналізуйте відповідність діяльності органів державної влади в Україні вимогам «Рекомендацій...» і представте результати аналізу у вигляді презентації або документу у форматі Word:

- скріншот головної сторінки сайту органу державної влади, який аналізується, його URL;

- аналіз інформаційного змісту сайту органу державної влади відповідно до 10 базових принципів побудови системи е-урядування: обсяг і законодавча основа Рекомендацій; е-демократія; якість державних послуг; доступ до державних е-послуг; розвиток е-освіченості; ефективне впровадження й керівництво електронним урядуванням; приватність і захист даних; оцінка впливу та ефективності витрат електронного урядування; технічні аспекти електронного урядування; держави-члени та регіональні й місцеві органи державної влади.

Розкриваючи **друге питання**, охарактеризуйте нормативно-правову базу розвитку е-урядування в Україні. Слід зазначити, що е-урядування розглядається здебільшого не як окрема сфера, а як складова сфери інформатизації та розвитку інформаційного суспільства. Зверніть увагу, що основні нормативно-правові документи,

пов'язані з електронним урядуванням, можна класифікувати за їх правовим статусом та видом документа: закони України; укази Президента України; постанови Кабінету Міністрів України; розпорядження Кабінету Міністрів України; накази центральних органів виконавчої влади.

Даючи характеристику нормативно-правового документа, повідомте його назву, правовий статус, дату прийняття, дату прийняття поточної редакції, передумови прийняття, коротко охарактеризуйте його зміст і значення.

Розробіть та представте схему «Нормативно-правове забезпечення е-урядування в Україні».

Характеризуючи нормативно-правову базу розвитку е-урядування, зверніть особливу увагу на ті документи, які були прийняті нещодавно, охарактеризувати етапи впровадження е-урядування в Україні.

Розкрийте зміст та стан реалізації «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» (2017 р.).

Відповідаючи на **третє питання**, охарактеризуйте загальнодержавні проекти з е-урядування в Україні. Зокрема, акцентуйте увагу на наступних державних проєктах з е-урядування :

1. Єдиний державний портал адміністративних послуг. Переведення адміністративних послуг в електронний вид.

2. Система електронної взаємодії органів виконавчої влади. Міжвідомчий електронний документообіг.

3. Відкриті дані. Портал відкритих даних.

4. Електронні закупівлі – система Prozorro.

5. Стандарти інтероперабельності. Електронна взаємодія державних інформаційних систем.

6. Інфраструктура електронної ідентифікації.

Наведіть приклади та дайте характеристику регіональних ініціатив з розвитку е-урядування. Розкрийте зміст понять «розумне місто» («Smart City»), «електронне місто», «електронний регіон». Охарактеризуйте досвід впровадження е-урядування в Дніпропетровській області (програма інформатизації «Електронна Дніпропетровщина», проєкт «Регіональний віртуальний офіс електронних адміністративних послуг Дніпропетровської області», ініціатива «Відкритий бюджет»), у Вінницькій області (програма інформатизації «Електронна Вінниччина»), регіональні програми розвитку е-урядування в Одеській і Волинській областях; у Львові, Вінниці, Дніпрі, Києві, інших містах України.

Визначте переваги та перспективи діяльності державних установ, які впроваджують технології е-урядування.

У **четвертому питанні** розкрийте проблеми інтеграції України у світовий інформаційний простір: дайте визначення єдиного інформаційного простору, розкрийте його структуру, вимоги до нього, відповідність побудови та інтеграції єдиного інформаційного простору України в світове інформаційне суспільство принципам сучасної інформаційної політики.

Питання для обговорення

1. Коли з'явилися перші документи міжнародного значення, спрямовані на оптимізацію систем урядування? Дайте коротку характеристику світовій практиці нормативного регулювання е-урядування.
2. Які основні нормативно-правові акти у сфері інформатизації, розвитку електронного урядування визначають концептуальні засади розвитку електронного урядування в Україні?
3. Розкрийте зміст та стан реалізації «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» (2017).
4. Назвіть та охарактеризуйте сучасні державні проекти з розвитку е-урядування.
5. Наведіть приклади успішної реалізації регіональних ініціатив з розвитку е-урядування.
6. Які перешкоди стоять на шляху інтеграції інформаційного простору України у світовий інформаційний простір?

Література: [2]; [33]; [37]; [39]; [41]; [45]; [47]; [51]; [53]; [54]; [56]; [64]; [65].

Практичне заняття 1.3

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕРЖАВА

План

1. Поняття та зміст е-демократії
2. Цілі та основні напрями розвитку е-демократії.
3. Форми та моделі електронної демократії. Зарубіжний досвід розвитку е-демократії.
4. Форми та інструменти е-демократії.
5. Досвід використання інструментів е-демократії в Україні.

Основні поняття: демократія, е-демократія, «напівпрямая електронна демократія», «демократія з відкритим кодом», сектори е-де-

мократії, інструменти е-демократії, електронний парламент, електронне законодавство, електронне правосуддя, електронне посередництво, електронна ініціатива, електронні вибори, електронний референдум, електронне голосування, електронні консультації, електронні звернення, електронна агітація, електронний підрахунок голосів, електронні опитування.

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

У **першому питанні**, розкриваючи поняття та зміст е-демократії, зверніть увагу на два головні підходи до визначення співвідношення е-уряду та е-демократії: погляд на е-демократію як частину е-уряду; погляд на е-уряд як частину е-демократії. Який з них видається вам більш обґрунтованим? Поясніть свою точку зору. Розгляньте термін «е-демократія» у широкому його розумінні. Якими є переваги е-демократії як форми реалізації демократичних процедур? Які фактори обмежують реалізацію позитивного потенціалу е-демократії?

Охарактеризуйте передумови прийняття, мету, етапи та завдання розвитку е-демократії в Україні відповідно до Концепції розвитку електронної демократії в Україні (2017).

З метою висвітлення **другого питання** перегляньте відео «Про електронну демократію. Олександр Риженко та Євген Лісняк» (<https://www.youtube.com/watch?v=4YD1hEUBH0s>) і дайте відповідь на наступні питання:

1. Що таке електронна демократія?
2. Для чого впроваджується е-демократія?
3. Якими є інструменти е-демократії?
4. Якими є ключові критерії міжнародного рейтингу з е-урядування?
5. В чому полягає основна мета е-демократії?
6. Які фактори сприятимуть розвитку е-демократії?

Відповідаючи на **третє питання**, розгляньте прями («напівпрямая електронна демократія», «демократія з відкритим кодом») та непрямі (організація голосування через світову мережу, надання громадянам можливості обговорення рішень органів державної влади, «електронний уряд» тощо) форми е-демократії, охарактеризуйте світову практику їх використання.

Дайте коротку характеристику моделям е-демократії відповідно до їхніх функцій та особливостей застосування у різних регіонах світу (американська, європейська, азійська моделі).

Розкриваючи **четверте питання**, назвіть та охарактеризуйте сектори (електронний парламент, електронне законодавство, електронне правосуддя), а також інструменти е-демократії (електронне посередництво, електронна ініціатива, електронні вибори, електронний референдум, електронне голосування, електронні консультації, електронні звернення, електронна агітація, електронний підрахунок голосів, електронні опитування).

Для відповіді на **п'яте питання** перегляньте освітній серіал «Зірки е-демократії» (https://osvita.diia.gov.ua/courses/e-democracy?fbclid=IwAR35h6EejVK8GbiK4WN6N4NjleBOJtW6Jf9FS3GE_ELzLftQcxCRS0A4STk) та охарактеризуйте українській досвід використання інструментів е-демократії. Зокрема, висвітліть питання застосування в Україні е-петицій, е-консультацій, електронної ідентифікації, громадського бюджету тощо.

Питання для обговорення

1. У чому полягає суть е-демократії? Яким є результат дії е-демократії?
2. Які інструменти е-демократії можна використовувати у процесі вироблення політики? Охарактеризуйте їх.
3. Які чинники впливають на розвиток е-демократії, на залучення громадян до вироблення політики?
4. Чи погоджуєтеся ви з думкою, що «Електронна демократія як така не існує, існує лише демократія. Сучасні технології лише надають механізми, з допомогою яких ми можемо пришвидшувати процеси і забезпечувати їхню прозорість» [52]. Відповідь обґрунтуйте.

Література: [1]; [3]; [40]; [42]; [52–54].

Практичне заняття 1.4

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

План

1. Портал – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікації в електронному уряді.

2. Сучасні інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації громадян.

3. Прикладні системи забезпечення окремих сервісів та послуг електронного уряду.

Основні поняття: електронний уряд, архітектура електронного уряду, портал, мережева інфраструктура, підсистеми електронної ідентифікації та авторизації.

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

Відповідаючи на **перше питання**, пригадайте, що архітектуру е-уряду можна подати як сукупність архітектур державних функцій та інформаційних технологій держави. Ключовими взаємопов'язаними завданнями, які покликаний вирішити е-уряд будь-якої країни, є наступні: забезпечення громадян та бізнесу ефективними засобами отримання різноманітних е-сервісів; забезпечення державного апарату ефективними засобами прийняття управлінських рішень і надання адміністративних послуг; організація електронної взаємодії влади, громадян та бізнесу.

Запам'ятайте, що основними підсистемами е-уряду виступають: єдина точка доступу до е-сервісів – портал послуг; телекомунікаційне середовище (мережева інфраструктура); підсистема міжвідомчої електронної взаємодії; підсистеми on-line ідентифікації та авторизації; сукупність загальнодержавних, регіональних і відомчих інформаційних ресурсів; прикладні системи, що забезпечують окремі е-сервіси та послуги.

Охарактеризуйте склад інформаційного та технологічного забезпечення інтернет-порталу. У процесі реформування діяльності держави шляхом інтеграції послуг зростає роль урядових порталів. До структури центрального урядового порталу належать: клієнтська частина; програмне забезпечення проміжного прошарку; серверна частина. Поясніть, у чому полягає важливість функціонування урядового порталу.

В Україні функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про

діяльність органів виконавчої влади» (2002, поточна редакція 30.09.2020); Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади» (2019), а також Додатком до Порядку «Вимоги щодо створення (модернізації) офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади» (2019). Ознайміться зі змістом цих документів і проведіть їх порівняльний аналіз.

Відповідно до «Вимог щодо створення (модернізації) офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади» (2019) проаналізуйте на відповідність викладеним вимогам вебсайти Міністерства цифрової трансформації України та КМДА.

У **другому питанні** розкрийте поняття електронної ідентифікації відповідно до Закону України «Про електронні довірчі послуги» (2017). Охарактеризуйте інтегровану систему електронної ідентифікації відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інтегровану систему електронної ідентифікації» (2019): основні поняття, завдання, функціональні можливості, структуру системи та функції підсистем.

Охарактеризуйте сучасні інфраструктури е-ідентифікації та авторизації громадян: е-ідентифікаційні карти, е-цифровий підпис, е-паспорти тощо, наведіть приклади із сучасної практики України.

Висвітлюючи **третє питання**, розкажіть про прикладні системи забезпечення окремих сервісів та послуг е-уряду: системи пересилання е-документів і повідомлень, системи е-платежів, системи забезпечення прийняття рішень тощо. У чому полягають їхні переваги? Які існують проблеми у їх застосуванні?

Питання для обговорення

1. Висвітліть основні підходи до побудови е-уряду.
2. Назвіть основні підсистеми е-уряду. Охарактеризуйте портал як основну інформаційно-технологічну форму організації комунікації в е-уряді.
3. Охарактеризуйте сучасні інфраструктури е-ідентифікації та авторизації громадян.
4. Дайте характеристику прикладним системам забезпечення окремих сервісів та послуг е-уряду.

Література: [5]; [12]; [15]; [21]; [25]; [28]; [29]; [32]; [47]; [53]; [56].

Практичне заняття 1.5

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕЛЕКТРОННИМИ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ. ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ У ФОРМІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ

План

1. Електронні інформаційні ресурси: категоріально-понятійний апарат та нормативно-правова база.
2. Державна політика та державне управління з питань е-ресурсів в Україні. Класифікація е-інформаційних ресурсів в е-урядуванні.
3. Електронна взаємодія органів публічної влади.
4. Публічна інформація у формі відкритих даних.

Основні поняття: електронний інформаційний ресурс, електронна взаємодія органів публічної влади, система «Трембіта», єдина система електронної взаємодії (ЄСЕВ), публічна інформація, публічна інформація у формі відкритих даних.

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

Для відповіді на **перше питання** опануйте понятійним апаратом теми на основі вивчення відповідної нормативно-правової бази. Зверніть увагу на еволюцію змісту поняття «державні інформаційні ресурси». Акцентуйте увагу на співвідношенні понять «національні електронні інформаційні ресурси» та «державні електронні інформаційні ресурси». Відповідно до Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів (2003 р.) зміст поняття «національні електронні інформаційні ресурси» полягає в наступному: національні (електронні інформаційні – уклад.) ресурси – «ресурси незалежно від їх змісту, форми, часу та місця створення, форми власності, призначені для задоволення потреб громадянина, суспільства, держави. Національні ресурси включають державні, комунальні та приватні ресурси...» [31]. Отже, державні електронні інформаційні ресурси є одним із видів національних електронних інформаційних ресурсів.

Відповідно до змін, внесених у 2011 р. до Положення про Реєстр інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, а також підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління, «державні електронні інформаційні ресурси» визначалися як «відображена та задокументована в електронному вигляді інформація, необхідність захисту якої визначено законодавством» [23].

У **другому питанні** ознайомтеся з видовою характеристикою державних ресурсів у системі національних електронних інформаційних ресурсів, яка представлена у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів» (2004). Ознайомтеся з переліком пріоритетних державних електронних інформаційних ресурсів відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» (2018). Зазначені реєстри становлять основу державних електронних інформаційних ресурсів з відкритим доступом, такі ресурси є предметом державного захисту.

Охарактеризуйте Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів (<https://e-resources.gov.ua/#/>), сформулювавши відповіді на наступні питання:

1. Передумови створення, нормативно-правова основа.
2. Створення, учасники реалізації проекту.
3. Призначення.
4. Загальна структура.
5. Постачальники, інформаційні ресурси, механізм реєстрації державних електронних інформаційних ресурсів.
6. Висновок: стан функціонування та перспективи розвитку.

Характеризуючи державну політику та державне управління з питань е-ресурсів в Україні, візьміть до уваги існування трьох груп суб'єктів, що мають інституціональну та процедурну специфіку діяльності в цій сфері: центральні органи державної влади; центральні органи виконавчої влади; інші органи державної влади та місцевого самоврядування. Поясніть, на вирішення яких завдань спрямована державна політика в галузі державних інформаційних ресурсів.

Дайте характеристику діяльності Державного підприємства «Державний центр інформаційних ресурсів України» (<https://dir.gov.ua/>):

1. Створення та нормативно-правова основа діяльності.
2. Основні напрями діяльності.
3. Організаційна структура.
4. Інформаційні ресурси, які адмініструє підприємство.
5. Висновок: стан функціонування та перспективи розвитку.

Розкрийте принципи організації національних електронних інформаційних ресурсів в е-урядуванні. Подайте класифікацію е-інформаційних ресурсів в е-урядуванні.

Відповідаючи на **третє питання**, дайте визначення поняттю електронної взаємодії органів публічної влади. Які можливості передбачає її реалізація? Зверніть увагу, що забезпечення роботи е-уряду неможливе без застосування механізмів електронної взаємодії органів публічної влади за єдиними правилами.

Охарактеризуйте Систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта» (<https://trembita.gov.ua/ua> ; <https://e-resources.gov.ua/#/>):

1. Передумови та нормативно-правова база створення.
2. Стандарти та захист інформації в системі «Трембіта».
3. Призначення системи, архітектура системи інтероперабельності, структура системи й обмін даними.
4. Навчальні матеріали для роботи з системою, учасники системи «Трембіта», підключення до системи.
5. Висновок: стан функціонування та перспективи розвитку.

Охарактеризуйте Програмний комплекс автоматизації центрів надання адміністративних послуг (Інформаційна система «Вулик») як підсистему Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ).

Висвітлюючи **четверте питання**, дайте визначення публічної інформації у формі відкритих даних. Поясніть основні мотиви відкриття державних даних. Перед виконанням практичного завдання опануйте матеріал лекції стосовно форматів і типів даних; наборів даних; наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних; способів оприлюднення наборів даних. Виконуючи практичне завдання, ознайомтеся з українським і зарубіжним досвідом створення та підтримання порталів відкритих даних. Під час виконання завдань необхідно керуватися «Методичними рекомендаціями щодо виконання індивідуального навчально-практичного завдання з аналізу сервісів порталу відкритих даних» [60].

Варіанти порталів відкритих даних для здійснення аналізу

№ з/п	Назва portalу	Інтернет адреса
1	Національний портал відкритих даних	http://www.data.gov.ua
2	Портал відкритих даних Верховної Ради України	http://opendata.rada.gov.ua
3	Вебпортал даних Києва	https://kyivcity.gov.ua/publichna_informatsiya_257928/vidkriti_dani_257959
4	Вебпортал відкритих даних Харкова	http://data.city.kharkov.ua
Інші портали відкритих публічних даних		
5	Портал відкритих даних США	http://www.data.gov
6	Портал відкритих даних Велобританії	http://www.data.gov.uk
7	Портал відкритих даних Канади	http://www.data.gc.ca
8	Портал відкритих даних Австралії	http://data.gov.au
9	Портал відкритих даних Швеції	http://www.opengov.se/data
10	Портал відкритих даних Франції	http://www.gouvernement.fr

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте нормативно-правову базу електронних інформаційних ресурсів.
2. На розв'язання яких завдань спрямована державна політика у сфері державних інформаційних (зокрема, електронних) ресурсів?

3. Які проблеми існують у сфері розвитку електронної взаємодії в Україні? Які тенденції сприяють її розвитку?
4. Визначте головні завдання стосовно створення ЄСЕВ в Україні.

Література: [7]; [9]; [11]; [13]; [17–19]; [22]; [23]; [26]; [27]; [31]; [34]; [44]; [47]; [49]; [58–60]; [63].

Практичне заняття 1.6 ЕЛЕКТРОННІ ПОСЛУГИ

План

1. Нормативно-правова база надання електронних послуг в Україні.
2. Загальне поняття про адміністративні та інші послуги, способи їх надання.
3. Електронні послуги: сутність, організація надання.
4. Оцінка якості електронних адміністративних послуг.

Основні поняття: послуга, публічна послуга, адміністративна послуга, державні послуги, мініципальні послуги, електронна послуга, електронна адміністративна послуга, Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП).

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

Розгляд **першого питання** передбачає знайомство з нормативно-правовою базою надання електронних послуг. Ознайомтесь зі змістом і дайте коротку характеристику наступним постановам і розпорядженням Кабінету Міністрів України: «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного portalу адміністративних послуг» (2013); «Положення про Єдиний державний веб-portal електронних послуг» (2019); «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні» (2016); «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019–2020 роки» (2019); «Пояснювальна записка до проекту Закону України „Про внесення змін до де-

яких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі»» (2019).

Проаналізуйте стан упровадження в дію «Плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019–2020 роки» (2019). Представте результати у таблиці. Зробіть висновки.

Заплановані заходи/завдання	Стан виконання

Проаналізуйте зміни, внесені до Закону України «Про адміністративні послуги» (2012, поточна редакція 14.10.2020).

Висвітлюючи **друге питання**, пригадайте зміст понять «послуга», «публічна послуга». Запам'ятайте, що за змістом публічні послуги поділяють на: адміністративні, соціальні, житлово-комунальні, освітні, медичні тощо. Адміністративні послуги є складовою публічних послуг, що можуть надаватися на державному та на муніципальному рівнях. Вивчіть ключові ознаки адміністративних послуг [6, с. 8–9].

Пригадайте класифікацію адміністративних послуг (за вартістю; за характером питань звернення; за змістом публічно-службової діяльності; за можливістю автоматизації).

Назвіть канали надання адміністративних послуг (інтегровані офіси надання адміністративних послуг; за телефоном; електронне/дистанційне обслуговування). Запам'ятайте, що в Україні інтегровані офіси надання адміністративних послуг мають законодавчо закріплену назву Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП). Зверніть увагу, що створення інтегрованих офісів надання адміністративних послуг, базовими принципами яких є принципи «єдиного офісу» та «єдиного вікна», є складовою оптимальної організації взаємодії влади з бізнесом та населенням. Акцентуйте увагу на проблемах надання адміністративних послуг в Україні.

Відповідь на **третє питання** почніть з визначення понять «електронна послуга», «електронна адміністративна послуга».

Акцентуйте увагу, що виділяють декілька фаз процесів (регламентів) надання державних послуг в електронній формі: інформування та визначення бажань користувача; «укладення угоди»: за-

повнення та відсилання форм, досягнуті домовленості підписуються та стають контрактними зобов'язаннями; надання та оплата послуги; фаза після надання послуги (виникнення можливості обробки заяв зі скаргами, повторних звернень).

Зауважте, що онлайн реалізація 20 базових державних послуг (12 для громадян та 8 для бізнесу) в Європейському співтоваристві розглядається як один з індикаторів прогресу окремих країн у рамках створення електронного уряду. Прогрес вимірюється чотирма фазами: публікація інформації; одностороння взаємодія; двосторонній інформаційний обмін; повна реалізація трансакцій в електронній формі.

Ознайомтесь з українським досвідом організації надання електронних адміністративних послуг. Зверніть увагу, що електронні послуги запроваджено на різних порталах органів влади, з різними інтерфейсами, стандартами та засобами е-ідентифікації, що є незручним для громадян. Статтею 17 Закону України «Про адміністративні послуги» визначено, що адміністративні послуги в електронній формі надаються через Єдиний державний портал адміністративних послуг (<https://my.gov.ua/>), у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування. У «Положенні про Єдиний державний веб-портал електронних послуг» (2019) визначено мету, завдання, функціональні можливості та суб'єктів Єдиного державного веб-порталу е-послуг «Портал Дія», зміст інформації на ньому та порядок її внесення, а також інші питання його функціонування.

Виконайте наступні завдання.

1. Ознайомитися з Єдиним державним порталом адміністративних послуг та Єдиним державним вебпорталом е-послуг «Дія». Здійснити порівняльний аналіз за пунктами:

- інтерфейс;
- призначення/завдання порталу;
- функціональні можливості порталу;
- суб'єкти порталу;
- структура порталу та його взаємодія з електронними інформаційними ресурсами;
- зміст інформації на порталі;
- перелік електронних адміністративних та інших електронних послуг, їхня класифікація, механізм пошуку та отримання;
- можливість використання сучасних сервісів.

Представте результати порівняльного аналізу у таблиці або іншому зручному вигляді. Сформулюйте висновки.

2. Ознайомтеся з електронними послугами органів влади центрального і місцевого рівня в Україні та здійсніть їх аналіз. Для дослідження пропонуються наступні вебсайтами: Публічна кадастрова карта (map.land.gov.ua); Кабінет електронних сервісів Міністерства юстиції України (kar.minjust.gov.ua); Портал електронних сервісів Волині (<http://www.e-services.volyn.ua/>).

Проведіть порівняльне дослідження за такою схемою:

– проаналізуйте структуру сайту та оцініть зручність навігації, повноту його інформаційного наповнення;

– розгляньте перелік електронних послуг та дозвільних документів, які можна отримати за допомогою сайту;

– сформулюйте та обґрунтуйте пропозиції щодо вдосконалення роботи органів влади центрального і місцевого рівня з надання адміністративних послуг в електронній формі.

Представте результати у презентації (використовуйте скріншоти сайтів, схеми, таблиці та інші засоби візуалізації даних).

Розкриваючи **четверте питання**, акцентуйте увагу на якості публічних послуг, яка є критичним елементом стратегії е-урядування. На сьогодні використовується класифікація послуг з їх цінності та вартості для громадян за чотирма показниками: склад користувачів; середня вартість послуги; цінність послуги; пріоритетність послуги з позиції співвідношення цінність/вартість.

Представте критерії оцінки електронних адміністративних послуг в Європейському Союзі: рівень інтерактивності, доступність е-послуг, переваги та вигоди від застосування е-сервісів, ступінь вирішення ключових проблем, ступінь реорганізації урядових процесів і підвищення їх ефективності тощо. Дайте характеристику Індекса розвитку державних електронних послуг, який використовує ООН для оцінки розвитку е-урядування. Зверніть увагу, що порівняно з 2014 р. згідно з результатами дослідження ООН щодо розвитку е-урядування, у 2016 р. Україна піднялась на 25 позицій – з 87 позиції у 2014 р. на 62 у 2016 р. Оцінка за компонентом «Онлайн послуги» склала – 0,5870 (годі як у 2014 р. – 0,2677) [6, с. 21].

Виконайте наступне завдання.

На основі представлених у документі «Оцінки населенням України якості надання адміністративних послуг» [61] даних ство-

рїть діаграму/діаграми «Порівняльна оцінка населенням України якості надання адміністративних послуг (2014, 2015, 2019 рр.)». Сформулюйте висновки.

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте нормативно-правову базу надання електронних послуг в Україні. Чи існують проблеми у цій сфері?
2. Визначте проблеми надання адміністративних послуг в Україні.
3. Дайте визначення понять «електронна послуга», «електронна адміністративна послуга». Яким чином в Україні організоване надання електронних адміністративних послуг?
4. Якими є критерії якості електронних адміністративних послуг?

Література: [6]; [10]; [14]; [24]; [30]; [35]; [36]; [38]; [43]; [47]; [48]; [56]; [57]; [61]; [62].

Практичне заняття 1.7

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ЕЛЕКТРОННОМУ УРЯДУВАННІ

План

1. Поняття, сутність, завдання захисту інформації.
2. Визначення загроз інформаційній безпеці в системах е-урядування.
3. Рівні протидії загрозам інформаційній безпеці в системах е-урядування.

Основні поняття: інформація, інформаційна безпека, інформаційна безпека держави, інформаційна безпека організації, інформаційна безпека особистості, комплексна система захисту інформації (КСЗІ), система управління інформаційною безпекою (СУІБ), інформаційно-телекомунікаційна система (ІТКС), захист інформації, кібербезпека, витік інформації, загроза інформаційній безпеці.

Методичні рекомендації до розгляду питань і виконання завдань

Готуючись до практичного заняття, опрацюйте лекційний матеріал.

Розгляд **першого питання** передбачає опанування понятійним апаратом з питань інформаційної безпеки та захисту інформації,

ознайомлення з українським законодавством вирішення проблем інформаційної безпеки на рівні держави. Згідно Закону України «Про інформацію» (1992, поточна редакція 16.07.2020): дайте визначення поняттю інформації; охарактеризуйте властивості інформації, зокрема з позиції інформаційної безпеки; наведіть приклади класифікації інформації.

Дайте визначення поняття «інформаційна безпека», за сферою застосування розгляньте його у контексті держави, організації, особистості. Розкрийте основні механізми вирішення проблем інформаційної безпеки на рівні держави у відповідності до українського законодавства [8, с. 10]. Поясніть, з якою метою створюються КСЗІ, СУІБ.

Надайте визначення інформації з обмеженим доступом. Розгляньте різні категорії інформації з обмеженим доступом: конфіденційна, таємна та службова інформація. Наведіть приклади використання такої інформації в діяльності органів публічного управління та опишіть підходи щодо її захисту.

Ознайомтесь із державними органами забезпечення інформаційної безпеки й органами забезпечення інформаційної безпеки в системі е-урядування. До останніх належать: Міністерство цифрової трансформації України; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України; Міністерство юстиції України; підрозділ з інформаційного забезпечення органу публічного управління, який серед інших завдань також має займатися створенням і підтриманням систем управління інформаційною безпекою та використовує комплексну систему захисту інформації в системі е-урядування, що використовується.

З'ясуйте зміст поняття «захист інформації», назвіть суб'єктів і об'єкти захисту інформації в ІТКС. Зафіксуйте, що «основною метою захисту інформації в системах е-урядування є забезпечення інформаційної безпеки безпосередньо цих систем, публічних службовців і громадян, що ними користуються, та системи публічного управління в цілому» [8, с. 13]. Визначте основні завдання у сфері захисту інформації в ІТКС, які покладені в основу Концепції технічного захисту інформації в Україні (1997, поточна редакція 13.10.2011), яка є складовою забезпечення національної безпеки України.

Відповідаючи на **друге питання**, з'ясуйте причини проблеми, з якими зіштовхнулися держави під час впровадження е-урядування.

Серед них проблеми з технічного обслуговування системи е-урядування, а також стосовно інформаційної безпеки: складність і різномірність програмного та апаратного забезпечення; наявність великої кількості вузлів; наявність зовнішнього доступу; необхідність чіткого розмежування функціональних обов'язків персоналу груп технічного обслуговування та інформаційної безпеки.

Спираючись на «Стратегію кібербезпеки України» (2016), назовіть чинники актуалізації загроз кібербезпеці. Розкрийте зміст поняття «загроза інформаційній безпеці», наведіть класифікацію загроз інформаційній безпеці за різними ознаками: за природою виникнення; за ступенем навмисності загрози; залежно від джерела загрози; за положенням джерела загрози; за ступенем впливу на системи; за способом доступу до ресурсів інформаційної системи. Зверніть увагу, що найчастіше використовується класифікація загроз, що ґрунтується на базових властивостях інформації: загрози порушення конфіденційності інформації; загрози порушення цілісності інформації; загрози порушення доступності інформації.

Розкрийте європейські підходи до розуміння та вирішення проблем інформаційної безпеки: завдання інформаційної безпеки; поняття гарантій засобів захисту; рівні інформаційної безпеки.

Поясніть сутність поняття витоку інформації, каналів витоку, розкрийте їх класифікацію. Запам'ятайте, що правильне визначення каналів витоку інформації та загроз безпеці в системах е-урядування надає можливість побудови ефективних методів протидії загрозам.

Виконайте наступне завдання.

За допомогою інформаційних ресурсів мережі «Інтернет» проаналізуйте найбільш розповсюджені види сучасних комп'ютерних загроз: несанкціонований доступ до інформаційних ресурсів та інформаційно-телекомунікаційних систем; інтернет-шахрайства та крадіжку коштів; роботу бот-мереж (botnet) та DDoS-атак (Distributed Denial of Service); «крадіжку особистості» (Identity Theft). Спрогнозуйте ступінь їхнього потенційного впливу на функціонування систем е-урядування [13, с. 61].

У **третьому питанні** дайте характеристику законодавчому, адміністративному та процедурному, програмно-технічному рівням протидії загрозам інформаційній безпеці. Поясніть, чому найважливішим для забезпечення інформаційної безпеки є законодавчий

рівень протидії загрозам. Зверніть увагу, що перелік діючих законодавчих, нормативно-правових і нормативних актів стосовно інформаційної безпеки в Україні міститься на сайті Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України.

Виконайте завдання.

1. Скориставшись інструментами візуалізації даних, створіть схему нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки в Україні.

2. Охарактеризуйте європейський досвід вирішення питань інформаційної безпеки на нормативно-правовому рівні. Порівняйте (у таблиці) досвід нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки України та однієї з обраних вами держав Європи.

Поясніть призначення адміністративного та процедурного рівнів протидії загрозам інформаційній безпеці. Розкрийте питання оцінки ризиків реалізації загроз: зміст, підходи, етапи, мета, фактори впливу. Назвіть групи процедурних заходів протидії загрозам інформаційної безпеки. Які загрози інформаційній безпеці можуть виникати внаслідок атаки на Wi-Fi мережу органу публічного управління? Яким чином можна їм протидіяти?

Розкрийте механізми безпеки, реалізацію яких передбачає програмно-технічний рівень протидії загрозам інформаційної безпеки. Висвітліть його основні положення: управління доступом до комп'ютерів; спостереження за доступом до інформаційних систем та використанням інформаційних ресурсів; аудит інформаційних систем.

Виконайте завдання.

1. Протидія загрозам інформаційної безпеки в системах е-урядування з використанням антивірусних програмних засобів в операційній системі Windows: за допомогою літератури та інформаційних ресурсів мережі «Інтернет» ознайомтесь із принципом дії вірусів та хробаків, їх виявленням, методами боротьби з ними, видалення наслідків. Зробіть короткий порівняльний аналіз програмних засобів для забезпечення антивірусного захисту інформації. Розкажіть про використання міжмережевих екранів (файрволів) для забезпечення блокування потоків даних в корпоративних мережах та робочих станціях: Outpost Firewall Free, Ashampoo Firewall, Windows 10 Firewall Control, Privatefirewall тощо [13, с. 62].

2. Охарактеризуйте Програмний комплекс автоматизації центрів надання адміністративних послуг (Інформаційна система «Вулик») як підсистему Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ), метою якого, окрім підвищення доступності та якості надання ЦНАПами послуг, є забезпечення надійного зберігання й захисту інформації.

Питання для обговорення

1. Як визначається інформаційна безпека в контексті національної безпеки держави, організації, особистості?
2. Які державні органи та органи в системі е-урядування забезпечують інформаційну безпеку в Україні?
3. Охарактеризуйте проблеми безпечного функціонування систем е-урядування.
4. Які є загрози інформаційній безпеці? Наведіть їх приклади.
5. У чому полягає процес витоку інформації? Надайте приклади несанкціонованого витоку інформації з інформаційних систем органів публічного управління.
6. Дайте коротку характеристику законодавчому, адміністративному та процедурному, програмно-технічному рівням протидії загрозам інформаційній безпеці.

Література: [13]; [16]; [20]; [46]; [50]; [53]; [54].

ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Чіткий розподіл повноважень та сфер компетенції між органами влади, обов'язкова кваліфікація публічних службовців є перевагами моделі/концепції

- А нового публічного управління.
- Б належного врядування.
- В мережевого публічного управління.
- Г раціональної бюрократії.

2. Визначте модель/концепцію, теоретичні засади якої стали теоретичною базою формування е-уряду як складової е-урядування.

- А нового публічного управління.
- Б належного врядування.
- В мережевого публічного управління.
- Г раціональної бюрократії.

3. Визначте теорію/модель, яка стала теоретичною основою для е-демократії.

- А новий державний менеджмент.
- Б теорія політичних мереж.
- В раціональна бюрократія.
- Г оптимальне управління.

4. Розвиток е-демократії задля досягнення європейських стандартів якості надання електронних адміністративних послуг, відкритості та прозорості влади для громадянина, суспільства та бізнесу є

- А однією з цілей е-урядування.
- Б метою е-урядування.
- В завданням е-урядування.
- Г принципом е-урядування.

5. Прозорість влади, єдині технічні стандарти, співробітництво та партнерство є

- А цілями е-урядування.
- Б метою е-урядування.
- В завданнями е-урядування.
- Г принципами е-урядування.

6. Визначте стратегію України щодо процесів упровадження е-урядування.

А невторчання держави, рушійними силами є ринкові процеси саморегулювання, саморозвитку та самоорганізації.

Б централізоване управління та регулювання з боку держави.

В системний дієвий вплив держави.

Г раціональне поєднання процесів державного управління та саморегулювання.

7. Розвиток відкритих даних, розвиток електронних звернень і петицій, розвиток електронних довірчих послуг – це заходи «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» за напрямом

А управління розвитком е-урядування.

Б модернізація державного управління за допомогою ІКТ.

В модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою ІКТ.

Г формування базової інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури е-урядування.

8. Прозоро визначені функції органів влади, дієва система стандартизації в системі інформаційних ресурсів, проведення адміністративної реформи – це передумови ефективного впровадження технологій е-урядування

А економічні.

Б організаційні.

В правові.

Г кадрові.

9. Е-демократія як частина е-урядування – це зміст

А адміністративної моделі застосування ІКТ у розбудові інформаційного суспільства.

Б демократичної моделі застосування ІКТ у розбудові інформаційного суспільства.

В вузького розуміння е-демократії.

Г широкого розуміння е-демократії.

10. Прозорість, участь, відповідальність, підзвітність – основні

А переваги е-демократії.

Б проблеми е-демократії.

В цілі е-демократії.

Г напрями розвитку е-демократії.

11. Синергія, участь усіх/більшості суб'єктів у прийнятті рішень, співробітництво громадян у реалізації ухваленого рішення – базові принципи демократії участі, запропоновані

- А М. Хагеном.
- Б Е. Тофлером.
- В Т. Беккером.
- Г Й. Масудою.

12. Комп'ютерно-керована комунікація робить можливою децентралізовану форму правління, виступає проти зловживань державною владою – це характерні риси

- А теледемократії.
- Б кібердемократії.
- В відеодемократії.
- Г електронної демократизації.

13. Е-вибори, е-посередництво, е-звернення – це

- А інструменти е-демократії.
- Б сектори е-демократії.
- В форми е-демократії.
- Г моделі е-демократії.

14. До структури технологічного забезпечення інтернет-порталу входять

- 1 серверна операційна система
- 2 основні нормативні документи
- 3 система управління базами даних
- 4 сервер інтеграції забезпечень
- 5 документи керівних установ
- 6 тематично пов'язані новини
- 7 комп'ютер
- 8 пошук за розділами

- А 1, 3, 5, 7.
- Б 2, 4, 6, 8.
- В 1, 3, 4, 7.
- Г 2, 5, 7, 8.

15. Визначення термінів «національні ресурси», «державні ресурси», «комунальні ресурси», «власник ресурсів», «система національних ресурсів», «реєстр ресурсів» містить

А Закон України «Про Державну службу зв'язку та захисту інформації України» (2006).

Б Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів» (2003).

В Закон України «Про національну програму інформатизації» (1998).

Г Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів» (2004).

16. Високий ступінь демократизації суспільства, прозорість діяльності влади, технологічна та соціальна готовність населення брати участь у державному управлінні – це головні передумови переходу до

А моделі з пріоритетом забезпеченням держапарату ефективними засобам прийнята управлінських рішень.

Б моделі з пріоритетом надання адміністративних послуг.

В моделі максимального забезпечення рівня доступності до е-сервісів та контролю за владою.

Г перехідної моделі із збалансованою державною політикою, спрямованою на розвиток шляхів надання е-сервісів та інформатизацію державних органів.

17. Прикладними підсистемами е-уряду є

- 1 портал державних послуг
- 2 інформаційні системи в галузі публічних послуг
- 3 е-закупівлі
- 4 інфраструктура ідентифікації та авторизації
- 5 інфраструктура інтеграції та пересилання е-повідомлень
- 6 системи, орієнтовані на підвищення ефективності роботи відомств: е-архіви, реєстри, кадастри
- 7 мережева інфраструктура та центри обробки даних

А 1, 3, 6.

Б 2, 4, 5.

В 1, 4, 7.

Г 2, 3, 6.

18. Інформаційні ресурси, організаційні структури, засоби інформаційної взаємодії громадян і організацій – головні компоненти

А єдиної комунікаційної системи.

Б єдиного інформаційного простору.

В інтегрованої системи.

Г інформаційно-аналітичних центрів.

19. До структури інформаційного забезпечення інтернет-порталу входять

- 1 серверна операційна система
- 2 основні нормативні документи
- 3 система управління базами даних
- 4 сервер інтеграції забезпечень
- 5 документи керівних установ
- 6 тематично пов'язані новини
- 7 комп'ютер

8 пошук за розділами

А 2, 5, 6, 8.

Б 1, 3, 4, 7.

В 2, 4, 7, 8.

Г 3, 5, 6, 7.

20. Клієнтська частина, програмне забезпечення проміжного прошарку, серверна частина – рівні архітектурної моделі

А віртуальної приватної мережі.

Б центрального урядового порталу.

В мережевих сервісів.

Г інформаційно-аналітичних систем прийняття рішень.

21. До систем забезпечення прийняття рішень та управління державного апарату належать

А е-пошта, облікові системи, е-архіви.

Б VPN-мережа, спеціальна телекомунікаційна мережа, інформаційно-аналітичні системи забезпечення прийняття рішень.

В реєстри, кадастри, е-архіви, системи е-закупівель.

Г інфраструктура ідентифікації та авторизації, е-пошта, національні облікові системи.

22. Визначення державних е-інформаційних ресурсів як відображеної та задокументованої в е-вигляді інформації, необхідність захисту якої визначена законодавством, містить

А Положення про Реєстр інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, а також підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління (2005).

Б Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів (2004).

В Концепція розвитку електронного урядування (2017).

Г Закон України «Про національну програму інформатизації» (1998).

23. Професіоналізм, компетенції, персональна відповідальність – це

А принципи державного управління.

Б принципи е-урядування.

В принципи інформаційного суспільства.

Г принципи державної служби.

24. Інформаційно-телекомунікаційна система, яка забезпечує обмін е-повідомленнями між суб'єктами взаємодії – це

А електронна інформаційна взаємодія.

Б єдина система е-взаємодії.

В обмін інформацією (даними).

Г система обміну е-повідомленнями.

25. Підвищення якості і оперативності роботи органів влади, доступ до ресурсів і баз даних органів влади – це

А проблеми запровадження е-взаємодії органів публічної влади.

Б наслідки запровадження е-взаємодії органів публічної влади.

В тенденції запровадження е-взаємодії органів публічної влади.

Г передумови запровадження е-взаємодії органів публічної влади.

26. Відсутність якої ознаки означає, що інформація не є публічною?

1 інформація має бути відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях

2 інформація отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством

3 інформація знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації

А 1.

Б 1, 2.

В 1, 2, 3.

Г або 1, або 2, або 3.

27. Системоутворюючими підсистемами е-уряду є

1 портал державних послуг

2 інформаційні системи в галузі публічних послуг

3 е-закупівлі

- 4 інфраструктура ідентифікації та авторизації
5 інфраструктура інтеграції та пересилання е-повідомлень
6 системи, орієнтовані на підвищення ефективності роботи відомств: е-архіви, реєстри, кадастри
7 мережева інфраструктура та центри обробки даних
А 1, 3, 7.
Б 2, 3, 4.
В 1, 4, 5.
Г 2, 4, 6.

28. Визначте формати, які повинні бути використані для створення відкритих даних.

- А XLX, TXT, HTML.
Б RTF, RDF, TXT.
В HTML, RDF, XML.
Г ODT, XLX(X), ODS.

29. Довідник підприємства, звіт про використання бюджетних коштів, річні плани закупівель, переліки адміністративних послуг

- А підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних.
Б належать до конфіденційних даних.
В підлягають поширенню серед працівників підприємства.
Г становлять закриту інформацію.

30. Архітектура е-уряду – це сукупність

А архітектур державних функцій та інформаційних технологій держави.

Б архітектур державних інформаційних систем та обслуговуючого персоналу.

В інформаційних технологій держави та організаційної структури органів влади.

Г нормативно-правових актів та інформаційно-технологічної інфраструктури.

31. До обов'язкових способів оприлюднення наборів публічних даних у формі відкритих даних належать

А єдиний державний портал відкритих даних, регіональні портали відкритих даних.

Б розділ офіційного сайту органу публічної влади, офіційні сайти інших установ та організацій, які є розпорядниками публічної інформації.

В розділ офіційного сайту органу публічної влади, регіональні портали відкритих даних.

Г єдиний державний портал відкритих даних, розділ офіційного сайту органу публічної влади.

32. Створення персоналізованих електронних робочих місць працівників організації передбачають

- А інтернет-портали.
Б апаратно-програмні комплекси.
В сервери інтеграції забезпечень.
Г інтранет-портали.

33. Розвиток відкритих даних, розвиток електронних звернень і петицій, розвиток електронних довірчих послуг – це заходи «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» (2017) за напрямом

А управління розвитком е-урядування.
Б модернізація державного управління за допомогою ІКТ.

В модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою ІКТ.

Г формування базової інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури е-урядування.

34. Визначте канали витоку інформації, які визначаються людським фактором.

- А акустичні.
Б оптичні.
В речові.
Г радіотехнічні.

35. До об'єктів захисту інформації відносять

- А інформацію, власників інформації.
Б програмне забезпечення, власників системи.
В користувачів, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади.

Г інформацію, програмне забезпечення.

36. Якщо засоби захисту здатні протистояти зловмисникам, що мають обмежені ресурси та можливості, інформаційна безпека вважається

- А високою.
Б середньою.
В низькою.
Г базовою.

37. Різке підвищення (зниження) температури атмосфери, геомагнітні аномалії, повені – це приклади

А загроз, джерелом яких є природне середовище.

Б природних загроз.

В випадкових загроз.

Г загроз, що використовують стандартний доступ.

38. Несанкціоноване копіювання файлів з даними – це приклад

А пасивних загроз.

Б активних загроз.

В загроз, що використовують стандартний доступ.

Г загроз, що використовують нестандартний доступ.

39. Встановіть відповідність моделей е-урядування з їхньою характеристикою.

1 англо-американська

2 континентально-європейська

3 азійська

А враховує тип корпоративної культури та багаторівневу систему публічного управління, що базується на суворій ієрархії

Б основний акцент зроблено на створенні інформаційних супермагістралей

В подолання технологічної відсталості, пертворення держави з джерельного постачальника в експортера програмних інформаційних продуктів

Г наявність наддержавних структур

40. Встановіть відповідність моделей е-урядування з їхньою характеристикою.

1 G2G

2 G2C

3 G2B

4 G2E

А сектор електронної взаємодії між органами публічної влади та громадянами з метою надання громадянам якісних та своєчасних публічних послуг

Б взаємодії органів публічної влади з міжнародними організаціями та іншими державами

В сектор взаємодії між органами публічної влади та самими публічними службовцями

Г сектор електронної взаємодії між органами публічної влади та суб'єктами господарювання з метою підтримки та розвитку бізнесу за допомогою ІКТ через надання адміністративних та інших послуг

Д сектор електронної взаємодії між органами влади

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 1: Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії / [В. Я. Малиновський, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко]. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. 70 с.

2. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 2: Електронне урядування: основи та стратегії реалізації / [А.І. Семенченко, А.О. Серенюк]. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. 72 с.

3. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 3: Електронна демократія: основи та стратегії реалізації / [Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко, І.Б. Жилиєв]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 84 с.

4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 7: Розвиток електронного урядування на місцевому та регіональному рівнях / [С. А. Чукут]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.

5. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 8: ІТ-архітектура системи електронного урядування / [Ю.Б. Пігарев, А.Г. Ложковський, Я.В. Гапанович]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. С. 17–20.

6. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 10: Електронні послуги / [Р.М. Матвійчук, С.П. Кандзюба]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

7. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 11: Доступ до публічної інформації / [Ю.Б. Пігарев, В.М. Дрешпак, І.С. Куспляк]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

8. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 13: Захист інформації в системах електронного урядування / [О.М. Хошаба]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 72 с.

9. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 14: Електронна взаємодія органів публічної влади / [С. П. Кандзюба, О. М. Хошаба, Ю. Б. Пігарев]. Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

10. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Набуття чинності від 21.05.1997 р. Поточна редакція 13.02.2021. База даних «Законодавство України». URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

11. Закон України «Про Національну програму інформатизації». Набуття чинності від 4 лютого 1998 р. Поточна редакція 16.10.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>.

12. Закон України «Про Національну систему конфіденційного зв'язку». Набуття чинності від 10.01.2002 р. Поточна редакція 19.04.2014. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2919-14#Text>.

13. Закон України «Про доступ до публічної інформації». Набуття чинності від 13 січня 2011 р. Поточна редакція 24.10.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.

14. Закон України «Про адміністративні послуги». Набуття чинності від 6 вересня 2012 р. Поточна редакція 14.10.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.

15. Закон України «Про електронні довірчі послуги». Набуття чинності від 5 жовтня 2017 р. Поточна редакція 13.02.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.

16. Інформаційна система «Вулик». Офіційний сайт. URL : <https://vulyk.gov.ua/>.

17. Наказ Державного агентства з питань електронного урядування України від 13 вересня 2018 р. № 51 «Про затвердження форматів електронних повідомлень та обміну даними системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-18#Text>.

18. Наказ Державного агентства з питань електронного урядування України від 19 жовтня 2018 р. № 68 «Про затвердження примірного договору про інформаційну взаємодію та примірної угоди про підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» (додаток). URL : <https://thedigital.gov.ua/regulations/nakaz-derzhavnogo-agentstva-z-pitan-ekonomnogo-uryaduvannya-pro-zatverdzhennya-primirnogo-dogovoru-pro-informatsiynu-vzaimodiyu-ta-primirnoi-ugodi-p>.

19. Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів. URL : <https://e-resources.gov.ua/#/>.

20. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 1997 р. № 1126 «Про затвердження Концепції технічного захисту інформації в Україні». Поточна редакція 13.10.2011. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-97-%D0%BF#Text>.

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади». Поточна редакція 30.09.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF#Text>.

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2004 р. № 326 «Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів». Поточна редакція 25.02.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2004-%D0%BF#Text>.

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2005 р. № 688 «Про затвердження Положення про Реєстр інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, а також підприємств, установ і організацій, що належать до сфери їх управління». Поточна редакція 13.10.2011. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2005-%D0%BF#Text>.

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 січня 2013 р. № 13 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг». Поточна редакція 31.12.2019. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/13-2013-%D0%BF#Text>.

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 303 «Положення про структуру Національної системи конфіденційного зв'язку та умови її використання для забезпечення безпеки обміну інформацією». База даних «Законодавство України». URL : <https://www.kmu.gov.ua/nras/248174783>.

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 606 «Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів». Поточна редакція 14.05.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF#Text>.

27. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 357 «Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів». Поточна редакція 25.02.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2018-%D0%BF#Text>.

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 493 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади». База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493-2019-%D0%BF#Text>.

29. Постанова Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 р. № 546 «Про затвердження Положення про інтегровану систему електронної ідентифікації». База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2019-%D0%BF#Text>.

30. Постанова КМУ від 4 грудня 2019 р. № 1137 «Положення про Єдиний державний веб-портал електронних послуг». База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-%D0%BF#Text>.

31. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.05.2003 N 259-р «Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів». База даних «Законодавство України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-%D1%80>.

32. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2010 року № 1948 «Про погодження умов проведення конкурсу з продажу пакета акцій ВАТ «Укртелеком». База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1948-2010-%D1%80#Text>.

33. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 220-р «Про схвалення плану дій з впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство „Відкритий уряд”». Поточна редакція 17.09.2020. База даних «Законодавство України». URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/220-2012-%D1%80conp.

34. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 р. № 634-р «Про схвалення Концепції створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів». База даних «Законодавство України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634-2012-%D1%80>.

35. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 липня 2013 р. № 386р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні». База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text>.

36. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 р. № 523 «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг». Поточна редакція 17.02.2021. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80#Text>.

37. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 «Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року». Поточна редакція 25.02.2020. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80>.

38. Розпорядження КМУ від 16 листопада 2016 р. № 918-р «Про схвалення Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні».

База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/918-2016-%D1%80#Text>.

39. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р «Концепція розвитку електронного урядування в Україні». База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>.

40. Розпорядження Кабінету міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р «Концепція розвитку електронної демократії в Україні». Поточна редакція 26.09.2020. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>.

41. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки». Поточна редакція 17.09.2020. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/67-2018-%D1%80/print>.

42. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 405-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронної демократії в Україні на 2019–2020 роки». Поточна редакція 25.02.2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-sh-120619>.

43. Розпорядження КМУ від 30 січня 2019 р. № 37-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019–2020 роки». Поточна редакція 25.02.2020. База даних «Законодавство України». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-2019-%D1%80#Text>.

44. Система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта». URL : <https://trembita.gov.ua/ua> ; <https://e-resources.gov.ua/#/>.

45. Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/stru2/paran170>.

46. Указ Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року "Про Стратегію кібербезпеки України"». База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016#Text>.

Допоміжна

47. Бабаєв В.М. Текст лекцій з дисципліни «Електронне урядування» (для студентів 5 курсу спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування» денної форми навчання) / В.М. Бабаєв, М.М. Новікова, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ, 2014. 127 с.

48. Берназюк О. Адміністративні електронні послуги: поняття та умови впровадження в Україні // підприємництво, господарство і право. 2019. № 5. С. 196–199. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/5/37.pdf>.

49. Віднесення електронних інформаційних ресурсів до Національного архівного фонду. Аналітичний огляд / Держ. архівна служба України; Укр. наук.-досл. ін-т архів. справи та документознавства; уклад.: Т. М. Ковтанюк, Н. М. Христова. Київ, 2012. 33 с. URL : <http://undiasd.archives.gov.ua/doc/ao-eir-naf.pdf>.

50. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. Офіційний сайт. URL: <https://cip.gov.ua/ua>.

51. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посібник / Дубов Д. В., Дубова С. В. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.

52. еДемократія в Україні: Погляди громадян і ключових зацікавлених сторін. URL : <https://egap.in.ua/wp-content/uploads/2016/07/UKRAINIAN-Report-Open-Mic.pdf>.

53. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій / С.В. Дзюба, І.Б. Жилиєв, С.К. Полумієнко, І.А. Рубан, А.І. Семенченко; за ред. А.І. Семенченка. Київ, 2012. 264 с.

54. Електронне урядування : підручник / авт. кол. : В. П. Горбулін, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко, О. В. Карпенко та ін. ; за заг. ред. проф. Ю. В. Ковбасюка ; наук. ред. проф. Н. В. Грицяк, проф. А. І. Семенченка. Київ: НАДУ, 2014. 352 с.

55. Єганов В.В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні // Державне будівництво. 2012. № 2. URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/1/05.pdf>.

56. Жилиєв І. Б. Основи електронного урядування в Україні: Курс лекцій. Київ: Науково-дослідний центр правової інформатики Національної академії правових наук України, 2011. 86 с.

57. Клименко І. В. Електронні послуги: навч. посібник / І.В. Клименко; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н.В. Грицяк. К.: НАДУ при президентіві України, 2014. 100 с.

58. Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник / Б. А. Кормич. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.

59. Марущак А.І., Петров С.Г. Зміст поняття «державні електронні інформаційні ресурси» // Інформація і право. 2018. №4 (27). С. 15–21. URL : http://ippi.org.ua/sites/default/files/4_10.pdf.

60. Методичні рекомендації щодо виконання індивідуального навчально-практичного завдання з аналізу сервісів порталу відкритих даних / уклад. Ю. Б. Пігарев. К., 2016. 12 с.

61. Оцінки населенням України якості надання адміністративних послуг. Офіційний сайт Фонду Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL : https://dif.org.ua/article/otsinki-naselennyam-ukraini-yakosti-nadannya-administrativnih-poslug_2019.

62. Пояснювальна записка до проєкту Закону України від 26.12.2019 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/G101068A>.

63. Приймак Ю. Розвиток електронного урядування в Україні: організація національних електронних інформаційних ресурсів. URL : <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-4-18.pdf>.

64. Проблемні питання розвитку електронного урядування в Україні URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/elektron_vriaduv-26faf.pdf.

65. Шкарлат І.В. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування / І. В. Шкарлат, Н. М. Заєць, В. В. Омельченко, Л. О. Полосіна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2013. № 1. С. 69–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2013_1_16.

Навчальне видання

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ

ПРАКТИКУМ
для здобувачів вищої освіти
ОС «Бакалавр»
спеціальності 029
«Інформаційна, бібліотечна
та архівна справа»

Укладач
ХАЛЕЦЬКА Леся Пилипівна

В авторській редакції
Технічний редактор *А. І. Лавринович*
Коректор *Р. В. Ситник*
Комп'ютерна верстка *Н. В. Черної*

Підп. до друку 17.09.2021. Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Ум. друк. арк. 2,56. Обл.-вид. арк. 2,75.
Тираж 50 прим. Замовлення № 167-1.

Видавець і виготівник
Національний авіаційний університет
03058. Київ-58, проспект Любомира Гузара, 1.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 977 від 05.07.2002